

ภูมิอากาศจังหวัดนครพนม

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดนครพนมตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบนของประเทศไทย อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140 เมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 5,512.668 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,445,414.32 ไร่ และอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 740 กิโลเมตร ซึ่งมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

| | | |
|-------------|-----------|--------------------------------|
| ทิศเหนือ | ติดต่อกับ | จังหวัดบึงกาฬ |
| ทิศใต้ | ติดต่อกับ | จังหวัดมุกดาหาร |
| ทิศตะวันออก | ติดต่อกับ | สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว |
| ทิศตะวันตก | ติดต่อกับ | จังหวัดสกลนคร |

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่โดยทั่วไปของจังหวัดนครพนม ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม โดยมีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้างและมีแม่น้ำสายสั้น ๆ เป็นสาขาย่อยแยกจากแม่น้ำโขงมาหล่อเลี้ยงความอุดมสมบูรณ์ภายในพื้นที่ ซึ่งพื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดมีแม่น้ำโขงไหลผ่าน โดยด้านตะวันออกของจังหวัดมีแม่น้ำโขงทอดยาวกั้นพรมแดนระหว่างประเทศไทยกับลาว จังหวัดนครพนมจึงนับว่าเป็นจังหวัดที่มีแหล่งน้ำที่สมบูรณ์มากจังหวัดหนึ่ง

ลักษณะภูมิอากาศ

ลักษณะภูมิอากาศของจังหวัดนครพนม ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิด คือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนเข้าปกคลุมประเทศไทยตั้งแต่ประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งอยู่ในช่วงฤดูหนาวของประเทศไทย ทำให้จังหวัดนครพนมมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ที่พัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรเข้าปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงประมาณกลางเดือนตุลาคม ทำให้มีฝนตกชุกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดนครพนม พิจารณาตามลักษณะของลมฟ้าอากาศของประเทศไทยสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูหนาว เริ่มต้นประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง โดยมีอากาศหนาวจัดในบางวันและเดือนที่มีอากาศหนาวมากที่สุดจะอยู่ในช่วงเดือนธันวาคมถึงมกราคม แต่ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของบริเวณความกดอากาศสูงจากประเทศจีนที่แผ่ลงปกคลุมประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

ฤดูร้อน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม ซึ่งเป็นที่มีอากาศร้อนอบอ้าวโดยทั่วไป โดยเฉพาะเดือนเมษายนจะเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวที่สุดของปี

ฤดูฝน เริ่มต้นประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม เป็นช่วงที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดเอามาความชื้นจากทะเลและมหาสมุทรมาปกคลุมประเทศไทย ประกอบกับในช่วงดังกล่าวร่องความกดอากาศต่ำที่พาดอยู่บริเวณภาคใต้ของประเทศไทยจะเลื่อนขึ้นมาพาดผ่านบริเวณภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ทำให้อากาศเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือน

พฤษภาคมเป็นต้นไป โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกหนาแน่นมากที่สุดในรอบปี แต่อย่างไรก็ตามนอกจากปัจจัยดังกล่าวที่ให้มีฝนตกชุกแล้วยังขึ้นอยู่กับอิทธิพลของพายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวเข้าใกล้หรือเข้าสู่ประเทศไทยในช่วงดังกล่าวด้วย

อุณหภูมิ

เนื่องจากลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครพนมส่วนใหญ่เป็นที่ราบ โดยมีที่ราบสูงและภูเขาอยู่บ้าง ทำให้อากาศไม่ร้อนอบอ้าวมากนักในช่วงฤดูร้อน ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศค่อนข้างหนาวเย็น โดยอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดทั้งปี 26.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 22.2 องศาเซลเซียส และอุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 32.0 องศาเซลเซียส เดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี ซึ่งเคยวัดอุณหภูมิสูงที่สุดได้ 42.1 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 20 เมษายน 2558 (ที่สถานีตรวจอากาศนครพนมและสถานีตรวจอากาศเกษตรนครพนม) ส่วนในช่วงฤดูหนาวจะมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคมวัดอุณหภูมิต่ำที่สุดได้ 1.7 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 25 และ 26 ธันวาคม 2542 (ที่สถานีตรวจอากาศเกษตรนครพนม)

ฝน

ปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดนครพนม อยู่ระหว่าง 1,600-2,400 มิลลิเมตร โดยเฉพาะพื้นที่ทางด้านตะวันออกของจังหวัดบริเวณอำเภอเมืองและอำเภอท่าอุเทนเป็นบริเวณที่มีปริมาณฝนมากกว่า 2,000 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่ทางด้านตะวันตกของจังหวัดเป็นบริเวณที่มีฝนน้อย ปริมาณฝนส่วนใหญ่ต่ำกว่า 2,000 มิลลิเมตร สำหรับปริมาณฝนเฉลี่ยตลอดทั้งปีของจังหวัดนครพนม 2,328.2 มิลลิเมตร และมีจำนวนวันที่ฝนตกเฉลี่ย 142 วัน โดยเดือนกรกฎาคมและสิงหาคมเป็นเดือนที่มีฝนตกชุกมากที่สุดในรอบปี ปริมาณฝนมากที่สุดใน 24 ชั่วโมง วัดได้ 459.2 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2505

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านหรือเข้าสู่จังหวัดนครพนม มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก โดยเคลื่อนตัวผ่านประเทศเวียดนาม กัมพูชา และลาวก่อนจะเข้าสู่ประเทศไทย ทำให้พายุหมุนเขตร้อนอ่อนกำลังเป็นพายุดีเปรสชันเป็นส่วนใหญ่ จึงไม่ก่อให้เกิดความเสียหายมากนัก แต่ยังคงทำให้เกิดฝนตกหนักถึงหนักมากจนก่อให้เกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ สำหรับช่วงเวลาที่พายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนครพนม เริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมเป็นต้นไปจนถึงเดือนพฤศจิกายน โดยเฉพาะเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายนเป็นช่วงที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 72 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2565 พบว่า พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนตัวผ่านจังหวัดนครพนมมีทั้งหมด 33 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาขณะที่มีกำลังแรงเป็นพายุโซนร้อน จำนวน 5 ลูก ในเดือนสิงหาคม 2 ลูก (2534, 2562) เดือนกันยายน 2 ลูก (2507, 2512) และ เดือนตุลาคม 1 ลูก (2559) นอกจากนั้นเคลื่อนเข้ามาขณะที่มีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด จำนวน 28 ลูก โดยเคลื่อนเข้ามาในเดือนพฤษภาคม 1 ลูก (2532) เดือนมิถุนายน 3 ลูก (2515, 2526, 2527) เดือนกรกฎาคม 2 ลูก (2514, 2560) เดือนสิงหาคม 7 ลูก (2501, 2508, 2511, 2513, 2521, 2522, 2536) เดือนกันยายน 9 ลูก (2501, 2508, 2513, 2514, 2516, 2520, 2521, 2523, 2535) เดือนตุลาคม 6 ลูก (2495, 2507(2), 2528, 2556, 2559) และเดือนพฤศจิกายน 1 ลูก (2509)

ที่ตั้งสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดนครพนม

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้รวบรวมจากผลการตรวจอากาศของสถานีตรวจอากาศนครพนม (ประมาณละติจูด $17^{\circ} 24'$ เหนือ ลองจิจูด $104^{\circ} 46'$ ตะวันออก สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 140 เมตร) ได้ทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่าง ๆ วันละ 8 เวลา คือ 01.00, 04.00, 07.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 และ 22.00 น. แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติในรอบ 30 ปี ซึ่งสามารถติดต่อขอข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยตรงกับสถานีฯ ตามที่อยู่ดังนี้

สถานีตรวจอากาศนครพนม ตั้งอยู่ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดนครพนม 48000 โทร. (042) 513002

สถานีตรวจอากาศนครพนม(กลุ่มงานอากาศเกษตร) ตั้งอยู่ สถานีทดลองพืชสวนนครพนม ต.ขาบเต่า อ.เมือง จ.นครพนม 48000 โทร. (042) 551048

หมายเหตุ

- สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2534 – 2563
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2565

ศูนย์ภูมิอากาศ กองพัฒนาอุตุนิยมวิทยา

กรมอุตุนิยมวิทยา

มกราคม 2566